

SANDARA

THE LEAGUE

LITHUANIAN NEWSPAPER

EINA NUO 1918 METŲ

SANDARA

Published by the
Lithuanian National League
of America

840 West 33rd Street
Chicago, Illinois, 60608

Telephones:
(312) 927 4789
(312) 543 8198

PRICE 50 CENTS

* VLIKO METAI *

DECEMBER 12 - 1983

AUŠROS METAI

NR. 23.

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ- LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ!

Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara

LIETUVOS ATSTOVO, DR. S. A. BAČKIO, SVEIKINIMAS ŠVENČIŲ PROGA

Lietuvos Pasiuntinybės ir savo vardu nuoširdžiai sveikina visus JAV lietuvius Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga.

Esu nuoširdžiai dėkingas spaudai, veiksniams, organizacijoms ir visiems geros valios lietuviams už ryžtingą veiklą Lietuvos Nepriklausomybės bylos laibui ir už dosnias aukas Lietuvos Pa-

siuntinybės namo remonto reikalams.

Linkiu, kad 1984 metai būtų visiems sėkmingi asmeniškai ir atneštų naujų prosvaisčių Lietuvos laisvės byloje.

Dr. Stasys A. Bačkis
Lietuvos atstovas

1983. XII. 12 d.

SANDAROS REDAKCIJA IR
ADMINISTRACIJA
VĪSIEMS SANDAROS SKAITYTOJAMS
RĖMĖJAMS, TALKININKAMS IR
BENDRADARBIAMS L I N K I

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Tarptautinės JAV išlaidos

JAV dalyvauja ir lėšomis remia bent penkiasdešimtį tarptautinių organizacijų ir komisijų. Bendros šio dalyvavimo išlaidos 1984 m. viršys 600 milijonų dolerių, tačiau šioje sumoje tik Užsienių reikalų Ministerijos administruojamos išlaidos. Teisingumo, finansų, darbo, krašto gynybos, transporto ir energijos ministerijos, be abejonės, išleidžia mažesnes, bet taip pat reikšmingas atskiras sumas tarptautiniams reikalams.

Didžiausios išlaidos skiriamos Jungtinių Tautų Organizacijai (\$ 170 milijonų) ir jos apimtyje veikiančiom vienuolikai specialių organizacijų: Mokslinimui, Mokslo ir kultūros (\$51 milij.), Civilinės Aviacijos (\$6.5 milij.), Pasaulio sveikatos (\$58.6 milij.), Maisto ir žemės ūkio (\$45.5 milij.), Darbo (\$31.4 milij.), Ryšių (\$2.5 milij.), Meteorologijos (\$3.7 milij.), Jūrinių kystės (\$0.5 milij.), Pašto (\$0.5 milij.), Intelektualinės nuosavybės (\$0.4 milij.) ir Atominės energijos (\$21.5 milij.).

Pietų ir šiaurės Amerikų bendradarbiavimui skiriama \$ 88.6 milijonai, kuriais išlaikomos šešios atskiros organizacijos. \$ 40.3 milijonai skiriami penkioms regionalinėms organizacijoms; Pietų pacifiko komisijai, Šiaurės Atlanto Sąjungai, Šiaurės Atlanto Seimui, Colombo techniško bendradarbiavimo tarybai, Ekonominio bendradarbiavimo ir vystymo organizacijai.

Mažesnės sumos (\$8 milijonai) yra išleidžiamos dar kitoms 23 tarptautinėms organizacijoms, kaip Švyturių išlaikymui Raudonojoje jūroje, tarptautinių parodų biurui, pasaulio turizmo organizacijai, gumos tyrinėjimo grupei, tarptautiniam svorių ir mastų biurui ir t.t.

Amerika dalyvauja net vienuolikoje žuvininkystės komisijų, kurios kainuoja virš \$ 9 milijonų. JAV - Meksikos sienų komisija išleido beveik \$ 10 milijonų, o kitos komisijos - \$ 3,5 milijono.

Pasaulio pabėgėlių reikalams 1984 metų išlaidų sąmata yra 344 milijonai (50 milj. mažesnė nei 1983 m.). Taikos palaikymui skiriami \$ 67 milijonai, o Tarptautiniam Raudonajam Kryžiui - \$ 3.75 milj. -L

Vašingtono Ambasados

JAV sostinėje, Vašingtone yra 116 užsienio valstybių ambasadoriai. Užsienio valstybių pastatų vertė 1982 metų pabaigoje buvo miesto įvertinta 343 milijonais dolerių. Atstovybės už šį turta jokių mokesčių nemoka, bet miestui mokesčius apmoka JAV federalinė valdžia.

Miesto knygose užsienio valstybių pastatų savininkai yra, pvz., Karališka Rumunijos vyriausybė, Karališka Graikijos vyriausybė, Afganistano Karalystė ir net Tuniso Karalystė, kuri niekad, nuo atsiskyrimo nuo Prancūzijos, nebuvo Karalystė. Lietuvos Respublikos atstovybės turtas miesto knygose yra įvertintas apie 240.000 dolerių.

Vašingtono užsienio atstovybėse dirba 21,218 žmonių, kurie visi turi diplomatams taikomą neliečiamybę, tai yra, jie negali būti suimami arba teisiami JAV teismuose. 1982 metais 10 diplomatų buvo pakliuvę į bėdą: trys buvo sustabdyti už vairavimą neblaiviume stovyje, trys - už paslėptų ginklų nešiojimą, kiti už kitus nusikaltimus.

1978 m. JAV Kongresas imuniteto

Kanados ministras pirmininkas Pierre E. Trudeau, atsilankęs į XI-ąjį pabaltiečių vakarą, Vasario 16-osios proga surengtą parlamento rūmuose Ottawoje. Kairėje Lietuvos gen. konsulas dr. Jonas Žmuidzinas, dešinėje Rita Rudaitytė, Zita Bersėnaitė, Laima Beržinytė. Nuotr. Lado Giriūno

Christmas 1983

It is a very special pleasure for Nancy and me to extend warmest greetings and best wishes to all of you during this most joyous of holiday seasons.

This festive occasion is celebrated in many different ways. We exchange gifts, attend church services, decorate our homes and Christmas trees, and enjoy a family dinner. But perhaps the tradition that most warms the heart is the sound of Christmas music.

Of all the songs ever sung at Christmastime, the most wonderful of all was the song of exaltation heard by the shepherds while tending their flocks on the night of Christ's birth. An angel of the Lord appeared to them and said: "Fear not: for, behold, I bring you good tidings of great joy, which shall be to all people. For unto you is born this day in the city of David a Savior, which is Christ the Lord." Suddenly there was with the angel a multitude of voices praising the Heavenly Father and singing: "Glory to God in the highest, and on earth peace, good will toward men."

Sometimes, in the hustle and bustle of holiday preparations we forget that the true meaning of Christmas was given to us by the angelic host that holy night long ago. Christmas is the commemoration of the birth of the Prince of Peace, Jesus Christ, whose message would truly be one of good tidings and great joy, peace and good will. During this glorious festival let us renew our determination to follow His example.

Won't all of you join with Nancy and me in a prayer for peace and good will. May a feeling of love and cheer fill the hearts of everyone throughout this holiday season and in the coming year.

We hope this Christmas will be especially wonderful and that it will usher in a new year of peace and prosperity.

Ronald Reagan

įstatymą suderino su Vienos tarptautiniais susitarimais. Įstatymui įsigaliojus, pilną imunitetą turės tik 10,098 diplomatai.

Užsienio atstovybių personalas naudoja automobilius, kurie yra paženklininti "DPL" raidžių numeriais. Vien tarp 1981 metų liepos ir 1982 metų spalio mėnesių diplomatams buvo išrašyti 18,358 protokolai už neteisėtą automobilių pastatymą. Pabaudos siekė \$ 451,000, bet nė viena negali būti išreikšta lauta.

Sovietų Sąjungos personalas tarp 1982 metų liepos ir spalio mėnesių "uždirbo" didžiausią protokolų skaičių - 1,349! Antroje vietoje už neteisėtą automobilių pastatymą yra Saudi Arabijos diplomatai (231 protokolas tame pačiame keturių mėnesių laikotarpyje).

Daugiausiai tarnautojų Vašingtone turi Didžioji Britanija (383), po jos - Australija (307), Prancūzija (272), Sovietų Sąjunga (268), ir Kanada (262). -G

VLIKO SEIME, Detroit, iš įvairių vietų susitikę bičiuliai: iš kairės sėdi - Liūtas Grinius iš Washingtono, G.Lazauskas iš Chicagos, L.Girinis - Norveikis iš Toronto, Kanados; stovi - A. Norus - Naruševičius iš Detroito, J.Bersėnas iš Hamilton, Kanados, Dr.K.Karvelis iš Detroito, A.Sukauskas iš Detroito. Nuotr. J.Daugėlos.

SANDARA

LITHUANIAN NEWS PAPER

Published bi-weekly on Mondays, except July,
by the LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA, INC.
Second class postage paid at Chicago, Illinois
Sandara (USPS 480-880)

GENERAL OFFICE:
840 West 33rd Street, Chicago, Ill. 60608

Phone Yards 7-4789
or (312) - 543 -8198.

SUBSCRIPTION RATES:
In The United States per year \$10.00
In Foreign Countries per year \$10.00
POSTMASTER: Send address changes to SANDARA, 840 W. 33rd St. Chicago, IL 60608

Opinions expressed in any column appearing in the SANDARA, including those of staff members, reflect the views of the writer only. The opinions may or may not be in agreement with those of the Lithuanian National League of America.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara

Lithuanian National League of America

ALT SANDAROS CENTRO VALDYBA:
pirmininkas - Povilas P. Dargis,
pirmasis vicepirmininkas - Aleksandras J. Chaplikas,
antrasis vicepirmininkas - Julius R. Kuzas,
centro v-bos sekr. ir organo Sandaros redaktorius - Grožvydas J. Lazauskas,
centro valdybos išd. - Hildė Kuzienė,
Centro valdybos vicepirmininkai:
Alena Devenienė, Antanas Andriulionis,
dr. Algirdas Budreckis, dr. Vytautas P. Dargis, Vyto Uznyš.
Kontrolės komisija: Ona Jagėla, Edita Rimkus ir Jonas Galminas.

Svietimo komisija:
Edvina Yankus (Miami, FL),
Edvardas Boreiša (Chicago, IL.), Petras Bružas (Chicago, IL.), Antanas Sukauskas (Detroit, Mich.), dr. Algirdas Budreckis (Boston, MA.), Vaclovas Prūsas (Chicago, IL.), Juozas Ruokis (Los Angeles, CA), Stepas Paulauskas (Cicero, IL), Elena Prekerienė (NY).
Teisinis patarėjas: dr. Kazys Sidlauskas.
ALT SANDAROS CENTRO VALDYBOS ADRESAS:
840 West 33rd Street, Chicago, IL. 60608.

FELIKSAS MOTUZAS

Felikso Motuzo sveikinimas

Mūsų žemelė savo orbitoje apskrido penktą milijoninį kartą. Ir vėl Nauji Metai. Milijonai žmonių paleis tuščių sveikinimų - linkėjimų žodžius. Išgers milijonus bonkų, pasendintų, pasaldytų alkoholinių gėrimų.

Milijonai automobiliams važiuos aplankyti savo gimines, draugus bei pažįstamus - pasveikinti su Žiemos Šventėmis.

Išvažiuojančių tūkstančiai jau negrįš - jiems bus paskutinės Žiemos Šventės!

Aš irgi tiesiu ranką tarp pirštų šimtinę!

Sandaros Redaktoriui, Administratoriui, Bendradarbiams, Skaitytojams ir visiems mano idėjos draugams - Sandariečiams - sveikinimai ir linkėjimai.

Aš tikiu, kad jie visi praleis Šventes šventiškai.

Jūsų F. Motuzas

Detroit, Mich.

VEDA KOVĄ PRIŠ MASKVOS SKRIAUDAS

Kongresmanas Benjamin A. Gilman drauge su Nobelio premija apdovano-tuoju rašytoju Aleksandru Solženicynu ir kitais žmogaus teisių gynėjais dalyvavo stačiatikių pamaldose Šv. Jono katedroje, Vašingtone. Savo žodyje kongr. Gilman priminė milijonus žmonių, žuvusių nuo komunistų rankos. Atkreipė dėmesį, kaip Sovietų Sąjunga laužo savo tarptautinius įsipareigojimus. Gilmanas jau turi 1,600 dokumentų, rodančių, kaip Maskva kliudo pašto ir siuntų pateikimą. Būna atsitikimų, kad sovietų istaigos atsiunčia siuntos gavimo liudijimą su parašu kalnamojo, kuris jau yra miręs prieš trejus metus. Apie 1000 dokumentų rodo, kaip Maskva išsisukinėja, nenorėdama sumokėti atlyginimo už padarytus nuostolius varžant pašto ir siuntų susisiekimą. Gilmanas pabrėžė, kad Sovietų Sąjunga grobia nežmoniškus mirtis ir laužo Tarp-tautinę paštų konvenciją, kurią su kitomis valstybėmis yra pasirašiusi, laužo taipgi Helsinkio susitarimų nuostatus.

KGB KLADINA JAV TEISINGUMO ĮSTAIGAS

Vašingtono žurnalistas Warren Rogers, kaip paskelbė "Washington Times", atkreipia dėmesį, kaip KGB klaidina OSI įstaigą vadinamose karo nusikaltėlių bylose. W. Rogers skelbia, kad KGB savo sufabrikuotomis informacijomis ir dirbtiniais dokumentais nori sužlugdyti antikomunistinius emigrantus iš Rytų Europos. Pvz., KGB apkaltino ir jų kaltintą ukrainiečių disidentą Valentyn Moroz bei ukrainietį emigrantą George Shimko (dabar Kana-dos parlamento nari), kad jie buvo karo kriminalistais, nors tuo metu, kai jie kaltinami padarę tuos kriminalinius nusikaltimus, vienas turėjo 11, kitas 8 metus amžiaus.

Lietuvos generalinis konsulas pas-kolino Lietuvos vėliavą ir parūpino in-formacinės literatūros apie okup. Lie-tuvą Northeastern Illinois Universiteto ruošiamai tarptautinei parodai. Univer-siteto adresas 5500 No. St. Louis Ave., Čikagoje.

(Tęsinys 5)

Dr. Kazys Karvelis

Partizanų laisvės kovų prasmė

(30 METŲ ŠŪVIAMS NUTILUS)

Nežiūrint padėties beviltiškumo, partizanai visgi nenuleido rankų ir tęsė kovą toliau, nors ir jautėsi silpnėjimas. Tikroji partizaninių kovų pabaigos data nėra ir negali būti nustatyta, nes oficialiai partizanai niekada nepasidavė. Daug kas jų pabaigą sutapatina su Lietuvos žemės ūkio kolektyvizacijos užbaigimu — 1952 metais. Kad ši data nėra tiksliai, rodo faktas, jog 1955 m. spalio 17 d. Sovietų Sąjunga paskelbė dar antrąją amnestiją partizanams. Ir dar 1956 m. kovo 22 d. KGB kreipėsi į „dar besislapstančius asmenis“, kad jie pasinaudotų amnestija. Tą sutvirtina faktas, kad pati „Tiesa“ paskelbė šešių asmenų pavardes, kurie ta amnestija pasinaudojo. Iš to galima pagrįstai daryti išvadą, kad partizaninės kovos, nors ir kitokioje apimtyje, užsitęsė dar žymiai ilgiau.

Dėmesio vertas KGB kreipimosi tonas „[] besislapstančius asmenis“. Partizanai jau seniai nebebuvo vadinami „asmenimis“. Partizanų vardas paliktas sovietinėje terminologijoje tik tokiai kovotojų kategorijai:

Ginkluotas liaudies pasipriešinimas hitleriniams okupantams. 1943 m. Lietuvoje veikė 56 partizanų būriai. Už kovos žygius 7 pogr. ir partizaninio judėjimo dalyviams suteiktas Tarybų Sąjungos Didvyrio vardas. 1800 partizanų apdovanoti TSRS ordiniais ir medaliais. (Mažoji Lietuviškoji Tarybinė Enciklopedija. II t. K. P. 771-774 p.p.)

Partizanų veikla bolševikų propagandoje

Okupacinė valdžia jau nuo 1940 metų Vakarų demokratiniams pasauliui skelbė, kad Lietuva savanoriškai ir legaliu keliu įsijungė į Sovietų sąjungos tautų tarpą kaip šešioliktoji respublika. To mito sutvirtinimui net sukūrė Šešioliktoją Lietuviškąją Raudonosios Vėliavos ordino Klaipėdos šaulių diviziją, dalyvavusią „Didžiajame Tėvynės“ kare. Tačiau ji gerai žinojo, kad tai yra melas. Ji žinojo, kad lietuviai nuo senų laikų nekenė rusų, o tuo labiau jų proteguojamo komunizmo, kaip Rusijos imperializmo priemonės. Ypatin-gai gerai lietuvių jausmus rusams žinojo tie, kuriems teko 1941 metais galvotrūkiškai bėgti iš Lietuvos į Rusijos gilumą, kai ugnimi spaudė į pasimetusius ruskelius kiekvienas pakelės krūmas.

Tai dvideidė Rusijos politika: viena eksportui, kita vidaus rinkai. Užsieniui buvo skelbiama, kad Lietuva yra tarybinė respublika su visomis privilegijomis. Apie privilegijas leiskime kalbėti generolui Vitkauskui Elenos Juciūtės knygoje „Pėdos mirties zonoje“, p. 24:

Kartą į mūsų miestelį atvyko generolas Vitkauskas. Jis skaitė paskaitą gyventojams. Tarp kitko, lyg teisingdamasis, pažymėjo, kad jis ir kiti komunistai lietuviai stengėsi, kad mūsų kraštas nebūtų niokojamas. Jei ne tos pastangos, girdi, ir mes būtume susilaukę Rytprūsių gyventojų likimo.

Gaila, kad Vitkauskas nepasakė pagrindinės vidaus politikos paslapties, kad jau 1944 m. rudenį buvo atsiųstas į Panevėžį vidaus reikalų ministerio pavaduotojas Kruglovas ir visą žiemą ruošė atitinkamus pareigūnus kaip reikia įsibrauti į partizanų eiles, kaip išaiškinti juos remiančius ūkininkus ir kitus ateities planus. Tai rodo, kad tarybinė valdžia tikėjosi partizaninio pasipriešinimo ir tam intensyviai ruošėsi.

Buvo nutarta visą partizaninį judėjimą paskandinti tyloje ir kraujyje. Į Lietuvos teritoriją buvo draudžiama įvažiuoti bet kokiems svetimšaliams, kad nesužinotų kas ten vyksta. Bet kokia informacija apie Lietuvoje vykstančias kovas buvo laikoma griežčiausioje sovietinės valdžios kontrolėje. Kas buvo išgirstama, tai tik iš pogrindžio ir partizanų informacijų. „Tiesa“, „Pravda“ ir radijas visiškai tylėjo. Tik 1947 m. liepos pabaigoje bolševikai pirmą kartą viešai prisipažino per sovietinę LTSR teritorijoje leidžiamą, spaudą kad egzistuojanti pogrindžio organizacija. Gi iki šiol skelbdavo, kad tarybinio gyvenimo rimtį drumstančios tik paskiros banditų gaujos. Šį kartą jau paskelbė, kad pavyko „likviduoti“ Dainavos apygardos štabą. (J. Daumantas, „Partizanai“, 335 p.). Mat, nebuvo galima nutylėti operacijos, kurioje aštuonių partizanų likvidavime (vienas iš jų sugebėjo pabėgti) dalyvavo 300 amerikoniškų mašinų, kaip kėjų prigristų bolševikų. Po to ir vėl tylo, ir vėl niekur nebeminimi partizanai, tik banditai, žmogžudžiai ir plėšikai.

Sovietinės valdžios pažūrą į partizanavimą sužinoje tik iš lietuviškos literatūros, kuriai buvo leista šią temą rašyti tik nuo 1959 metų, kada valdžia pasijuto palaužusi partizanų pasipriešinimo nugarkaulį. Tada pasipylė masinis propagandinis barabas, siekias fizinių partizanų naikinimą lydėti dvasiniu partizano tipo bjaurojimu.

Sovietinei valdžiai sunkiai ėjosi su partizanų fiziniu likvidavimu, bet nelengviau buvo ir su „bandito“ tipo sukūrimu ir jam žinimu literatūroje. Blogiausia, kad šia tema domėjosi beveik vieni naujokai. Senųjų, žinomųjų literatų jāja beveik nepavyko sumasinti, išskyrus Joną Avyžių, valstybinės premijos laimėtoją. Jo ir „banditas“ skirtingas nuo visų kitų autorių sukurtųjų.

Realiausią „banditą“, sąmoningai ar nesąmoningai, sukūrė tarybinis rašytojas Vyt. Petkevičius savo romane „Apie duoną, meilę ir šautuvą“.

Nusėdę pasienius, suktnes žindo tylūs, lėtoki vyrai. Visi jie tarp kelių laikė tai šautuvą, tai automatą, tai visą kulkosvaidį... Žmonės kaip žmonės: nei šauliškų uniformų, nei ženklų, nei raiščių, nei kokardų, nei vyties — nieko, tik kaimiško milo rūbai, auliniai batai, klumpės. Kai kurie vokiškais mundurais, kiti tarybiniais kiteliais, bet visi kažkaip valstietiškaip juos persidirbė, nupiaustę antpečius, persisiuvę sagas, o kitas odine kilpele susiveržęs.

Ir rankos ant ginklų artojiškos, plūgų nuspaustais nykščiais, darbų išplaktomis plaštakomis, pajuduosiomis panagėmis. Nei vieno baltarankio, nei vieno storo arba ilgaplaukio, nei vieno akiniuoto arba šiaip kuo pasižymincio. Kažkokia kaimo sueiga ir tiek. Jei ne tarp kojų suspauti ginklai... (319 p.)

Skaitant šį romaną ir ypač šią ištrauką kyla klausimas, kasgi autoriui arčiau širdies: partizanai ar sribai? Yla išlenda iš maišio vėliau, kai į sceną įvedami sribai, kurie bando partizanus patraukti net į savo pusę. Stribų, už kurių pečių stovi NKVD, išmintis liejasi per kraštus. Jų nuomone, tai aplinkybių ar vadų suklaidinti „kvaileliai, eję už Vytauto karalystę“. Tai „avinai — ne banditai“. Labai charakteringa visos partizaninės literatūros tendencija, — vadų niekinimas, — neaplenkiama ir šiame romane.

Kas jums vadovauja? Žydšaudžiai — miestelio kriaučiukai, šiaučiukai, kurie niekada nieko neturėjo ir nieko nemylėjo, išskyrus pinigus. (I. b. d. 321 p.)

Sunku patikėti, kad šiame romane aprašytieji „banditai“ būtų įkūnytos blygybės, kuriems tinka tik bandito vardas, o sribai — pilni kilniųjų siekimų liaudies gynėjai. Ne kuo skiriasi ir kitų autorių sukurtieji tipai.

Šio periodo „banditai“ išėjo blankūs ir neįtikinami, bet ko galima tikėtis iš pradedančių kūrėjų, kai jiems komunistų partija užsako sukurti tipą, kurio lietuvių tauta niekada nėra turėjusi ir rašytojai niekad nėra jų matę.

Metams bėgant keitėsi ir literatūrinis „bandito“ tipas. Jis artėjo prie gyvenimiškojo partizano, nors tokiu oficialiai niekada nebuvo pavadintas. Halina Korsakienė, Kosto Korsako žmona, bene pirmoji pralaužė ledus į partizano dvasinį pasaulį. Ankstyvesniuose kūriniuose partizanas tartum ne žmogus. Stribas į pakaušį paleidžia jam kulka nei nekrūptelėjęs. 1969 metų jos novelių rinkinyje „Neapšvietoji mėnulio pusė“, novelėje „Pūdas druskos“ ji tartum apšviečia tą partizano pusę, kurioje jiems anksčiau nieko žmogiško nebuvo. Eigulys, įsijungęs į partizanų eiles, kad juos išduotų NKVD, nušauna vieną iš jų, kuris buvo pasišventęs kovoti ir mirti už tėvynę. Jį pradeda išmetinėti sąžinė, jis negali atsikratyti jos balso, — nors valdžios akyse tapo didvyriu:

Kas aš? Niekšas ar didvyris? Ar turėjau aš teisę... Kieno privalejo būti viršus — idėjos, pareigos ar paprasčiausios žmogiškos tiesos? (psl. 70)

Dar toliau eina Jonas Avyžius savo romane „Sodybų tuštėjimo metas“ II t. Jo partizanas ir toliau lieka oficialiu banditu, kadangi to partija reikalauja, bet jau prasiskleidžiantis žmogiškoms vertybėms. Avyžiaus partizanas, nors ir žymiai menkesnis už humanizmo trykstantį liaudies interesų „gynėją“, bet su juo jau diskutuoja ir net pasikeičia esminėmis gyvenimo nuomonėmis. Išvadoje kartais reikia net pagalvoti, kurio gi svaresni argumentai.

*** BUS DAUGIAU ***

(Perspausdinta iš "VARPO" nr. 18)

PENSININKŲ PINIGAI

Redaguoja Vaclovas Prūsas

Hamiltono Lietuvių Pensininkų Klubas, gavęs valdžios paramą, stato pensininkų namus "Rambynas". Nuotraukoje — žemės prakasimo iškilnėje 1983 m. balandžio 13 d. Iš kairės: miesto burmistras BOB MORROW, regioninės valdžios atstovė Mrs. A. JONES, stovybos komiteto pirm. L. SKRIPKUTE, parlamento nariai — dr. ST. HUDECKI ir RICHARD ALLEN, uoliai rėmė šį projektą Nuotr. J. Miltenio

KANADA

TORONTO LIETUVIŲ NAMŲ STIPENDIJOS

Toronto Lietuvių Namų 30 metų sukakčiai atžymėti, 1982 m. lapkričio 6 d. įsteigtas Liet. Namų Švietimo Fondas "Labdara", kurio pagrindinį kapitalą sudaro "Labdara Foundation" \$ 30, 000 įnašas. 1983 m. Fondas padidėjo privačiais įnašais: buvęs pirm. J. Strazdas paaukojo \$ 1, 000 ir R. A. V. Kulniai — \$ 500.

Baigiantis 1983 m. biudžetiniams metams pagal LN valdybos nuostatus Paskirstymo Komisija skirs stipendijas studentams, kurie paduos prašymus iki 1983 m. gruodžio 30 d.

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ

LINKI

LIETUVIŲ PENSININKŲ SĄJUNGA AMERIKOJE

Prelato Jono Balkūno patarimai testamentų reikalu

Per 56-is kunigystės metus teko lankyti daug ligoniu. Dažniausia juos paklausdavau: ar tvarko šeimos reikalus, ar dar kas padarytina ar taisytina? Drįsdavau priminti ir apie finansus — ką negalės padaryti pasilikę gyvieji, arba bus palikti gyvieji nuskriausti. Didžiojoje sužinodavau, kad yra paliktas sutartinis testamentas ir dokumentas patvirtintas pasirašytas ir viskas tvarkoje. Kai kada sergas asmuo tiesiog sakydavo: nesirūpink, jis žinąs ką daras. Na, ir vėliau sužinodavau, kad testamentas nebūdavo, arba blogai surašytas, arba buvo lengvai sugriaunamas. To pasekoje daug pinigų nubyrėjo ir vyriausybės išda, išmokėtos didelės sumos advokatams, o galop ir ne tie žmonės gavo, kuriems buvo skirta.

Paskutiniiais laikais girdime, kaip okupuotos Lietuvos pasamdyti advokatai sudoroja aukštas sumas ir nuskriaudžiamos giminės Lietuvoje ir net Amerikoje. Paskutiniemis žiniomis rusai gauna apie 6 milijonus dolerių kas met iš mūsų. Kodėl? Tik dėl blogai surašytų testamentų! Kas darytina? Turime pasimokyti kaip surašyti testamentą naudinga giminėms ar kitiems.

Pirma taisyklė. — Nebūk be parašyto testamentu. Nepaisant kokio amžiaus esi, ar vedęs ar ne, ar turtas didelis ar mažas, visada turėk teisingai surašytą testamentą.

Be testamentu mirusio viengungio turtas patenka vyriausybei. Giminės ieškodami velionies turto su advokatais išleidžia daug pinigų.

Antra taisyklė. — Surašyk testamentą pas advokata. Jei vedęs, tai atskirus testamentus rašo vyras ir žmona. Vienas kitą teskria vykdytojas, 2 ar 3 liudininkai pasirašo notaro akivaizdoje, kad matė testatorių pasirašant po testamentu ir liudija, kad testatorius pasirašydamas testamentą buvo teisėto amžiaus, laisva protu, geros atminties ir pasirašė laisva valia. Svarbu, kad testamentu vykdytojas — trustee — ar administratorius būtų rimtas, patikimas ir sugebąs tas pareigas atlikti, patikėtinas. Komplikacijos bus išvengiamos, kai vyras savo žmona, o žmona savo vyrą skiria administratorium — testamentu vykdytoju. Tokie testamentai visuomet sudaromi visai atskirai vienas nuo kito ir jie vadinasi "Reciprocal Last Will and Testament" tarp vyro ir žmonos.

Trečia taisyklė. — Darydami "Reciprocal Last Will and Testament," turime pagalvoti apie netikėtumus: galimybė gali įvykti, kad vienas arba abu kartu žuva, ar abu sunkiai suserga, susižeidžia ir negali vykdyti administratoriaus pareigų dėl kokių kitokių priežasčių. Tad klausulė testamentu naudinga turėti numatant Power of Attorney arba testamentu vykdytoju antrininką.

Ketvirta taisyklė. — Mums lietuviams turintiems giminų okupuotoje Lietuvoje, kuriems užrašė dalį ar visą palikimą, arba teisiniu paveldėjimu palikimas jiems priklausytų, turime žinoti, kad okupantai deda visas pastangas mūsų dolerius užgrobti. Amerikoje jiems dirba visas advokatų tinklas. Sakoma spauda, su mirusiųjų pranešimais, giminų laiška cenzūrojami ir net siunčiami Amerikon giminės palikimų ieškoti. Ir taip palikimo pinigai patenka į okupanto išda, o giminėms išmokama tik vargani likučiai.

Penkta taisyklė. — Testamente svarbu išrašyti, kad Lietuvoje gyvenantiems giminėms nebūtų išmokama pinigais, bet medžiaga, siuntiniais ar kitais daiktais, tik ne doleriais. Tą teisę testatorius paveda testamentu vykdytojui. Jei tai nebūtų imanoma, ar nepatogu padaryti, sakysim per du metus, tai palikimą pervedi kokiai kultūrinei ar politinei organizacijai pavyzdžiui Tautos Fondui — Lithuanian National Foundation, Inc.

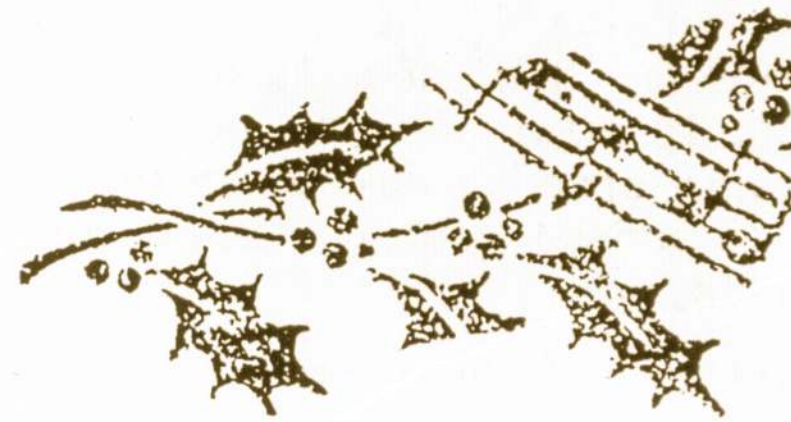
Šešta taisyklė. — Tautos Fondas turi patarėjus palikimų reikalams. Jei kyla pas Jus kokie klausimai dėl testamentu surašymo ar paruošimo, tai Tautos Fondas mielai Jums patarnaus. Tautos Fondas turi testamentu pavyzdžius ir nemokamai išaiškins įvairius kitus klausimus. Rašykite Tautos Fondo Centru. Antrašas: 345 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, arba P.O. Box 21073, Woodhaven, N.Y. 11421. Savo valstijoje kontaktuokite Tautos Fondo igaliuotinius. Jie padės.

(ELTA)

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ Laimingų Naujų Metų

Aleksandras Chaplikas

SANDAROS C.V. Ekz. Vice-prez. ALFKSANDRAS CHAPLIKAS ir ELEFONORA CHAPLIKIENĖ linki visiems sandariečiams, TMD ir SLA nariams LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ 1984 METŲ!

NUOTAIKINGŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ

METŲ linkime visiems

sandariečiams, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje nariams ir visiems tautiečiams

V. ir A. UZNIAI

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ

LINKI

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Sandaros C.V. pirmininkas POVILAS P. DARGIS

POVILAS IR GERTRUDA DARGIAI LINKI VISIEMS SANDARIEČIAMS IR TĖVYNĖS MYLĖTOJŲ D-JOS NARIAM LINKSMŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ.

JADVYGA JANKIENĖ iš Miami, Fla. Sandaros štabui ir visiems skaitytojams linki malonių Kalėdų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų!

LINKSMŲ KALĖDŲ švenčių ir laimingų naujų metų visiems linki —

Sandaros 77-ta kuopa

VYTO UZNYNS, PRES. DR. P. V. DARGIS, V. PRES. SAULIUS STOKAS, TRES. VYTAUTAS DEMERECKIS, SEC. ALGIS MODESTAS, FIN. SEC. J. R. KUZAS, P. R.

Sandaros 25-ta kuopa

Julius Kuzas ir Hilda Kuzienė

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ

visiems geros valios lietuviams

HILDA ir JULIUS KUZAS

LINKI JULIUS KUZAS, Sandaros c.v. 2-ras vicepirmininkas

HILDĖ KUZIENĖ Sandaros c.v. išd.

LINKSMŲ KALĖDŲ

švenčių ir laimingų naujų metų visiems linki —

80. BOSTON, Mass.

Sandaros 7-ta kuopa

A.J.Chaplik, pres.

A.Andriulionis, tres.

Algirdas ir Aldona Braziai visiems linki

LINKSMŲ KALĖDŲ švenčių ir laimingų naujų metų

AUŠROS METAI

VLIKO METAI

CHICAGOJ IR APYLINKĖSE

Pas Cicero šaulius

1984 m. sausio 15 d. šauliai ruošia Mažosios Lietuvos minėjimą: 10 val. 30 min. pamaldos, o 12 val. minėjimas šv. Antano parapijos salėje. Kalbės "Varpo" redaktorius Antanas Kučys, o meninėje programos dalyje - solistė Aldona Buntinaitė. Nutarta bažnyčią tą dieną papuošti gyvomis gėlėmis.

Šauliai išskirstė visą šių metų "Švyturio" baltiaus pelną: \$250,- paskirta šv. Antano parapijos pastatų remontui, su \$100,- įamžinta a.a. sesė Pranutė Dvyliaitienė Tautos Fonde, \$100,- paskirta Lietuvos Teisėms Ginti komitetui, už \$50,- nupirkta švenčių proga dovana vienai sergančiai sesei, \$50,- paskirta Lietuvos bažnyčių kronikoms leisti, \$50,- paremti Jaunimo Centra, \$30,- BALFUI, po \$25,- penkiems lietuvių laikraščiams, jų tarpe ir "Sandarai", visoms trims Čikagos lietuvių radio valandėlėms ir ALTAI.

Nutarta atakingai dalyvauti vasario 11 d. 12 val. iškeliant Lietuvos tautinę vėliavą prie Cicero miesto valdybos, o 12 d. 10 val. 30 min. Vasario 16 minėjime bažnyčioje ir parapijos salėje.

Visuotinis metinis kuopos narių susirinkimas įvyks kovo 11 d. 12 val. šv. Antano parapijos salėje.

1984 m. metinis kuopos parengimas įvyks spalio 6 d. šaulių namuose Čikagoje. Meninė programą atliks Kazio Skaisgirio vadovaujamos Dainuojančios Žemaitės.

S. Paulauskas

Linksmų Kalėdų Švenčių

Linki Laimingų Naujų Metų!

Venecuelos Lietuvių Draugija

LINKSMŲ KALĖDŲ
švenčių ir laimingų
naujų metų

visiems linki -

Euphrosine Mikužis,

SLA Pildomosios Tarybos išd.

MR. ANTHONY'S BANQUET HALL

Savininkai - Petras ir Rita Dūdos, Sandaros skaitytojai ir rėmėjai

Ruošdami kuria nors proga pokylį ar vakarienę, prašau turėti galvoje MR. ANTHONY jaukias ir gražias sales, esančias
7348 W. Irving Park Road, Norridge, Ill. Tel. 453-2106,
kur tikrai rasite malonų patarnavimą ir puikų, pagal jūsų pasirinkimą, maistą prieinamomis kainomis.

Apdraudų Agentūra

Tel.: 778-2233

Bell Realty & Bace Ins. Agency

Juozas Bacevičius
VALANDOS

Kasdien 9 - 8 val. vakaro
Sėkmadieniais uždaryta

6529 So. Kedzie Ave.

- Chicago, Ill. 60629

SOPHIE BARGUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

ALDONA ir dukra SOFIJA DAUKAI

IŠ WOPA 1490 KIL. AM

Lietuvių kalba:

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.

7159 South Maplewood Avenue

Telefonas 778 - 1543

CHICAGO, ILLINOIS 60629

ŠIMAITIS REALTY

INSURANCE • INCOME TAX • NOTARY PUBLIC

2951 W. 63rd Street

Office - 436-7878

Res. 839 - 5568

CHICAGO, Illinois 60629

VLADAS ŠIMAITIS, J. D.

Registered Broker

*** SANDARAI ***

*** atsiuntė sveikinimus ***

- JAV Prezidentas ir ponis Nancy Reagan.
- Mr. & Mrs. A.A. Kavaliūnas, Cicero, IL
- Mrs. M. Dambros, Chicago, IL
- Kongresmanas Marty Russo su šeima,
- Sisters of St. Casimir of Holy Cross Hospital.
- Juozas Ramonas, Gilbertville, Ma.
- Elzbieta Jodinskas, Detroit Mich.
- Julė M. Rastenienė, Baltimore, MD linki Sandaros redakcijai ir administracijai sėkmės gyvenimo takuose.
- Steponas ir Valentina Minkai, Baltic Florist Gėlių ir Dovanų krautuvis savininkai.
- Pranas Dovydaitis, Los Angeles, CA
- Illinois gubernatorius Thompson su šeima.
- Bell Bace Real Estate, INC, Juozas ir Stasė Bacevičiai, Chicago, IL

(R) Cicero Lietuvių Bendruomenės Apylinkės Valdyba ir nariai, širdingai sveikina šv. Kalėdų ir Naujų 1984 Metų proga, linki sėkmės Sandaros Redakcijai ir visam štabui, nepavargti lietuviškame spaudos darbe, ir toliau skleisti lietuvišką žodį per mūsų spaudos puslapius.

VILNIAUS KRAŠTO LIETUVIŲ S - GOS
CHICAGOS SKYRIUS

LINKI VISIEMS LIETUVIAMS

LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

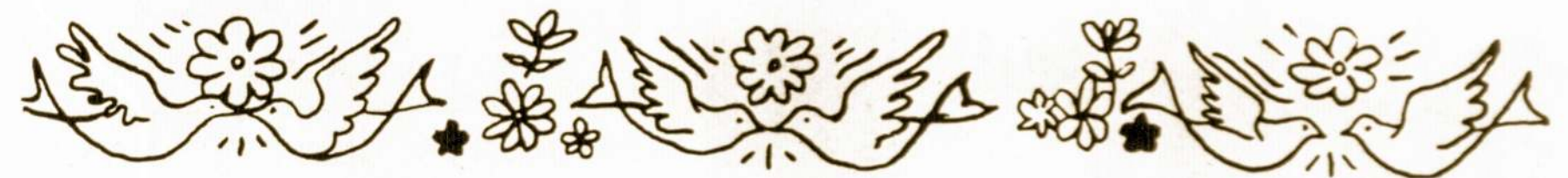
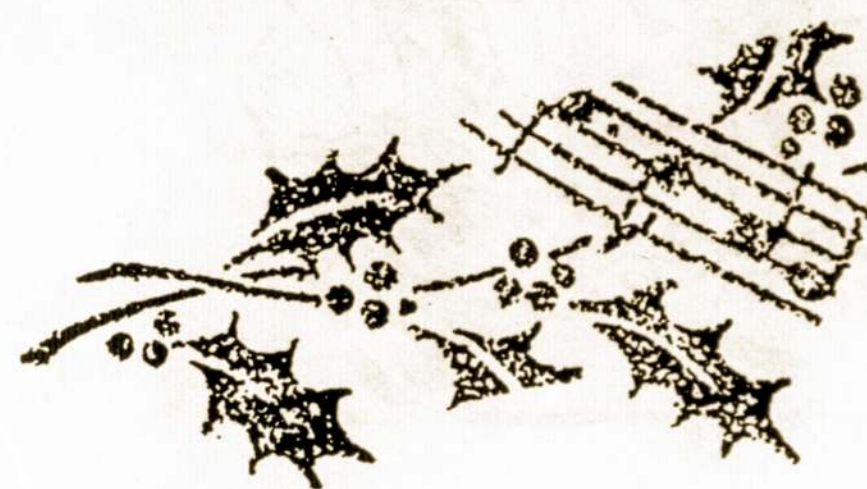
Lietuvos generalinė konsulė J. DAUŽVARDIENĖ tarė sveikinimo žodį lietuvių vardu Latvijos Nepriklausomybės šventės priėmimo Latvijos Bendruomenės centre. Priėmimo dalyvavo apie 10 kitų lietuvių, kviestieji įvairių organizacijų atstovai.

Chicago Konsularinio Korpuso nariai bei etninių kalėdinių programų vadovai buvo pakviesti į Mokslo ir Pramonės Muziejaus Kalėdų Festivalio atidarymo priėmimą. Priėmimo dalyvavo gener. konsulė J. Daužvardienė ir Lietuvos Vyčių apskr. valdybos narė Irena Sankutė. Lietuvos Vyčiai atliko lietuvišką Kalėdų programą Muziejaus auditorijoje lapkričio 26 d.

Visiems draugams

ir visiems Lietuviams

Linksmų Kalėdų

Linksmų Kalėdų Švenčių
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

visiems linki

ZARASIŠKIŲ KLUBAS

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ
NAUJŲ METŲ

LINKI

VYTAUTO Didžiojo Šaulių Rinktinės Vadovybė tremtyje

LIETUVIŲ TAURAGĖS KLUBAS

KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR
NAUJŲ METŲ PROGA

sveikina savo narius ir jų draugus

Sveikina:

• VYTAUTAS DEMFRECKIS, Sandaros 77 kp. sekretorius, sveikina Sandaros red. ir adm., ir visus skaitytojus
Kalėdų švenčių proga ir visiems linki Laimingų 1984 Metų !

• RIMVYDAS RUDYS, Sandaros bendradarbis, Kalėdų proga visus sveikina ir linki Laimingų 1984 Metų !

ROBERT J. ZAPOLIS

Attorney at Law

3208 W. 95th Street, Evergreen Pk. IL
Phone. 423 - 8330

Member Sandara Lodge 77.
Kreiptis lietuviškai arba angliškai.

Bedford INN

COCKTAILS DRAFT BEER
5758 W. 65th St. (65th & MENARD)

RESTAURANT & LOUNGE

Food Service Hours Mon: to Thurs. 11-8 Fri & Sat to 10 p.m. Open Sat. at 4 p.m.

• Fresh Oysters & Clams • Sandwiches, Steak, Lobster • Fresh Seafood Specialties • Happy Hour 4 to 6 Mon. to Fri.
ORDERS TO GO AVAILABLE 582-3510

Sav. Denny Šimenas,
Sandaros 77 kp. narys.

BRIDGEPORT
DELICATESSEN

3263 So. Halsted St., Chicagoje
Savininkas - Antanas Grigėnas

ŠVIEŽI, GERI PRODUKTAI
IR NEBRANGŪS
Viskas pagal jūsų lietuvišką skonį.

Didžiausias Kailių Pasirinkimas!

PAS VIENINTELĮ LIETUVJ KAILININKĄ, CHICAGOJE

Įstaigos: 263-5826
Namų: 677-8489

NORMANĄ BURŠTEINĄ
185 No. Wabash Avenue
second floor
Chicago, IL 60601

NAUJA LIETUVIŠKA RADIJO PROGRAMA

"LIETUVOS AIDAI"

Veda Kazė BRAZDŽIONYTĖ

KASDIEN nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val. vakare

Visos laidos iš WCEV 1450 Kc BANGA

ST. PETERSBURGE: 12 val. 30 min.

WTIS 1110 AM BANGA.

Adresas: 2646 West 71-st St.

Chicago, Ill. 60629. Tel. 778-5374.

ENGLISH section

EDITOR Antanas Adomenas 7151 South California Chicago, Illinois 60629

LITHUANIAN CHRONICLES

by Anthony D. Yuknis

(Continued from Sandara No. 22)

The Partisans clashed with the Reds and ruled rural areas for some time. About 30,000 of their numbers were slain. They have gone underground and still publish clandestine papers. They had placed their faith in the Atlantic Charter, but were abandoned to the wolves at the Teheran, Yalta and Potsdam conferences.

The Supreme Committee for the Liberation of Lithuania was formed in Lithuania and continues the struggle for freedom in Washington, D.C.

The Lithuanian American Council operates from Chicago. It is supported by more than a dozen organizations of different political and religious ideals. The Council helps maintain the United States non-recognition of the illegal incorporation of Lithuania into the Soviet Union. Therefore the Lithuanian Legation and consulates continue to exist. They continue to work and I hope that the freedom bell will ring in Lithuania some day.

NINA URBONAS with some of her beautiful ornaments, with new and creative designs. (Picture - Balzekas Museum)

GERIAUSIAS AMERIKOS ALUS

Prieš kelis metus amerikiečių žurnalas "New West" ("Naujieji vakarai") pradėjo ieškoti geriausio alaus. Žurnalo specialistai tikrino Amerikos ir užsienių alus ir vertino juos, panašiai kaip vyną, pagal išvaizdą (spalva, putojimas), kvapą (aromatą) ir skonį. Jų sprendimu, geriausias alus yra San Francisco "Anchor Steam Beer".

"Anchor Steam" bravoras yra nedidelis ir jų alų galima rasti tik vienuolikoje vakarinių valstijų. Bravoras savo alaus nereklamuoja, bet remiasi tik mėgėjų paklausa. Kadangi alus yra natūraliai rauginamas ir nėra pasterizuotas, jis greit genda net jei yra visą laiką šaldomas. Tas pats bravoras dar gamina juodą ir stiprų gėrimą "Anchor Porter" ir labai tirštą salstelėjusį, beveik vyno stiprumo gėrimą "Old Foghorn", kurį galima gauti tik Kalifornijoje.

Dauguma Amerikos bravorų alaus gamybai naudoja cheminius preparatus ir ekstraktus. Kai kurie masiniai gamybos bravorai alų gamina ne bosuose, bet nuolatinės tėkmės procesu, kuris yra grynai dirbtinas, tai yra, chemiškais būdais.

"Anchor Steam", tačiau, yra gaminamas tik iš grynų produktų. Yra naudojami tik geros kokybės miežiai (daugelis kitų naudoja kukurūzus ir ryžius), tikri apyniai (kiti naudoja ekstraktus arba apynių miltelius, spalvai nėra nieko pridėta (kiti dažo gruzdinto cukraus dažais), o aukštas anglies dvideginio nušimtis yra rūgimo būdu pasiekiamas (kiti prideda CO2 dujų arba naudoja chemikalus). Prie šių pagrindinių produktų "Anchor Steam" jungia tikras mieles rūgimui skatinti. Nežiūrint alaus vardo, garai šio alaus gamyboje niekad nebuvo naudojami ir bravoras alaus nei šildė, nei šaldė. Vietoje didelii ir šaldomų bozų, "Anchor Steam" bravoras naudojo ir tebe naudoja didelius plokščius lovius, kuriuose alus yra fermentuojamas ir pats garuodamas vėsta. Tai yra vienintelis bravoras, kuris tokius lovius naudoja.

"Anchor Steam" bravoras buvo įsteigtas pereinamojo šimtmečio pabaigoje. Gamybos būdai ir aparatūra buvo ir tebėra europietiška. 1965 metais bravoras buvo bankrutuojąs, bet studentas Fritz Maytag (Maytag skalbimo mašinų šeimos narys) pripuolamai sužinojo, kad jo pamėgto alaus gali daugiau nebūti ir visą bendrovę ir jos skolas išpirko.

Iki 1971 m. šis alus buvo parduodamas tik statinėmis, kurių pagamindavo tik 600 per metus. Kiti ribotos paklausos bravorai, kaip Vašingtono "Olympia", arba Niujorko "Genesee" pagamina po milijonus statinių per metus. Naujas savininkas atnaujino aparatūrą ir praplėtė gamybą iki 12,500 statinių per metus, bet ir šita apyvarta yra palyginamai labai maža.

1975 m. "Anchor Steam" bravoras pasidarė pelningas ir jo naujasis savininkas galvoja, kad jo gamyba gali eventuali pasiekti 30,000 statinių lygį, nekeičiant proceso ir priemonių.

Visame bravoro dirba dešimtas gamybos personalo, bendrovės savininkas ir viena sekretorė. Šiandien, kuomet alaus

bravorai koncentruojasi į didžiųjų bendrovių masinės gamybos rankas, Frico Meitago "Anchor Steam" bravoras yra anachronizmas, bet jis savininkui neša ne tik pasitenkinimą bet ir nemažą pelną.

UTOPINĖS BENDRUOMENĖS

Graikiški žodžiai "topas" - "vieta" ir "ou" - "ne" buvo anglų autoriaus Sir Thomas More 1516 m. panaudoti jo knygos vardu. "Utopia" - "niekur". More aprašė išivaizduojamą vietą Pietų Ramiojo vandenyno saloje, kurios gyventojai nevertino pinigų, nebuvo gobšūs asmeniškam turtui, neturėjo advokatų, bet gyveno labai bendruomeniškai, taikiai ir laimingai.

Šis pavadinimas neregainiui buvo priimtas idealioms, bet nerealioms mintims ir planams apibūdinti.

Rašytojo ir filosofo More knyga daugelį žmonių paskatino kurti utopines bendruomenes. Levas Tolstojus buvo vienas iš utopinių ūkių kūrėjų. Moderniais laikais yra religinių ir pusiau religinių sektų, kurios yra susibūrusios panašiose komunose. Prieš kelis metus masiniu nusizūdymu pagarsėjusi Džones (Jonas) komuna Gvinejoje buvo įkurta panašiais pagrindais

JAV utopinių bendruomenių bandymų yra labai daug. Vieni jų rėmėsi religiniais, kiti socialiniais, tretieji net anarchistiniais pagrindais. Nei viena iš utopinių bendruomenių, tačiau neišsilaikė ir savo tikslo nepasiekė.

1780 m. Amerikos kvakerių atskala įsteigė Hancock Shaker kaimą. Shaker'iai sudarė savitą uždarą ir save pilnai aprūpinančią bendruomenę. Jie gyveno labai puritoniškai, atsisakydami ne tik nuo visų pasaulio gėrybių, bet ir nuo lytinių santykių tarp vyrų ir moterų.

Indianos valstijoje 1814 m. buvo įkurta "Harmonie" (Harmonijos) bendruomenė. Jos steigėjai tikėjo greitu antrojo Kristaus pasirodymu. Bet jie buvo ir modernistai - vieni pirmųjų Amerikos ūkiuose panaudoję garo variklius. Prasiidėjus ginčams dėl darbų pasiskirstymo, jų vadas George Rapp pasiuntė ūkio narius atgal į rytus su įsakymu įsteigti naują bendruomenę Pensilvanijoje.

Zoaristai pradėjo demokratiškų pagrindų bendruomenę 1817 m. prie Ohio valstijos Tuscawawas upės. Po trylikos metų, 1830 m., ši bendruomenė save išsilaikė ir tapo turistine atrakcija. Pereito šimtmečio pabaigoje ji, tačiau, buvo išformuota, nes nepajėgė konkuruoti naujos žemės ūkio technikos akivaizdoje. Šio kaimelio pastatai buvo vėliau restauruoti.

1825 m. "Harmonijos" miestelį nupirko laisvamaniš Robert Owen ir įkūrė "Naująją Hermoniją". Jos santvarka rėmėsi bendruomenišku turtu, lygiomis teisėmis moterims ir vyrams, pažangiu mokyimu ir alkoholio draudimu. Vėliau "Naujojoje Harmonijoje" buvo įsteigtas pirmas Amerikoje vaikų darželis ir pirmoji amatų mokykla. Roberto Owen pastangos išsilaikė vos du metus.

Vienas geriausių utopinių bandymų buvo pradėtas 1841 m. prie West Roxbury (dabar Bostono priemiestis) Bruko

THE LITHUANIANS

Rev. Juozas Prunskis

Combined Activities For The Freedom of Lithuania

There are several organizations in the United States who are working for the future of the land of our fathers Lithuania: The Supreme Committee for the Liberation of Lithuania, the Lithuanian Community (whose primary aim is Lithuanian culture) and the Lithuanian American Council developing political action for Lithuania's independence.

One of the most influential organizers of the Lithuanian American Council was the late Leonard Simutis, one of the most active members of the Knights of Lithuania. The Lithuanian American Council for four decades has been active in the political field promoting the idea of freedom for Lithuania. This organization unites Lithuanians of various ideological, political and other groups.

At the present the Lithuanian American Council unites 13 national organizations: The Lithuanian Roman Catholic Federation of America, National Lithuanian Society of America, National Lithuanian League of America, Lithuanian Alliance of America, Lithuanian Roman Catholic Alliance of America, American Lithuanian Roman Catholic Women's Alliance, Knights of Lithuania, North American Lithuanian Students Association, Lithuanian Regeneration Association, Lithuanian Society of Vilnius Region, National Lithuanian American Republican Federation, Lithuanian American Democratic League. Many of these central organizations have their own newspaper.

The great achievement of the Lithuanian American Council was and is that the United States does not recognize the incorporation of Lithuania into the Soviet Union and

the Lithuanian Legation and Lithuanian consulates continue to function in this country and the Lithuanian American Council works in close cooperation with them. The Lithuanian American Council was also instrumental in getting a permanent program for Lithuania at the Voice of America.

After World War II the Soviet Union insisted that refugees from the camps in Germany be repatriated to the Soviet Union. The Lithuanian American Council successfully influenced the U.S. government to help save the Baltic people from forceful deportation.

The Lithuanian American Council was also an important factor in passage of the Displaced Persons bill by the United States Congress easing the way for immigration of over 30,000 Lithuanian refugees to America. The Lithuanian American Council was a main factor in founding the United Lithuanian Relief Fund of America. The Lithuanian American Council keeps close contact with the members of Congress and through them organizes the commemoration of Lithuanian Independence Day in the Senate and House of Representatives. The Lithuanian American Council promotes the Lithuanian cause at the State Department and other institutions of the U.S. government. The Lithuanian American Council is contacting various delegations to the Madrid conference urging them to defend human rights and freedom of conscience in Lithuania, occupied by Bolsheviks. The Lithuanian American Council is also a member of the Joint Baltic American National Committee in Washington, D.C. which is very active in defending the rights of the Baltic nations.

ūkio vardu (Brook Farm). Rašytojas Nathaniel Hawthorne buvo vienas iš šios komunos kūrėjų ir aprašė šią viziją savo romane "The Blithedale Romance". Bruko ūkis po šešių metų bankrutavo, nes jo nariai buvo daugiausiai intelektualai, mąstytojai, bet ne ūkininkai.

Šiaurinio Niujorko Oneida atstovauja turbūt daugiausiai prieštaravimų sukėlusią bendruomenę. Ji buvo įsteigta 1848 m. John Humphrey Noyes pastangomis. Oneidoje buvo 300 žmonių, kurie tikėjo žmogaus išstobulinimo galimybe. Jos nariai netikėjo tarpusavio prisirišimu ir visi buvo tarpusavyje vedę, kaip viena 300 žmonių šeima. Pajėgiausi vyrai turėjo būti atrenkami moterims apvaisinti. Ši daugpatystė buvo vėliau panaikinta ir Oneida išsivystė į Sidabro išdirbėjų bendruomenę, kuri laikosi iki šios dienos. Yra išlikęs 475 kambarių namas, kuris buvo skirtas šeimos ir jos palikuonių gyvenimui. Jis ir dabar yra apgyventas.

1851 m. Josiah Warren'as Long Island, Niujorke pradėjo "Moderniųjų laikų" ūkį, kurio pagrindu buvo laikoma asmens nepriklausomybė. Warren'as, mat,

buvo anarchistas ir į savo bendruomenę priimdavo įvairius ekscentriškus, pradedant nuo maišto fanatikų, nudistų, viengungių ir polygamistų ir baigiant kriminalistais. Jo ūkis taip pat bankrutavo.

Šaldytuvų pramonę pagarsėjusi Amamos kolonija buvo įkurta 1855 m. Iowos upės pakraščiuose. Jos kūrėjai buvo luteronai, kurie save vadino "Tikrojo įkvėpimo" nariai vardu. Šis kelių kaimų junginys pajėgė save išlaikyti iš žemės ūkio. 1932 m. tikybiniai autokratiška bendruomenė buvo panaikinta, bet septynių kaimų gyventojai tęsia savo papročius ir verčiausi žemės ūkiu ir amatais.

Mūsų šimtmečio viduryje pradėjo atsirasti daug separatistinių bendruomenių tiek miestuose, tiek kaimuose. Kaikurios jų yra gana laisvos, kaip "Drop City" ir "Hog Farm", o kitos kaip "Twin Oaks" yra griežtai tvarkomos sekant B. F. Skinner romanu "Walden II".

Kas skaito, rašo— SANDARA išsirašo

"SANDARA" YRA GERIAUSIA KALĖDINĖ DOVANA

ATKARPA Sandaros prenumeratos pratęsimui

Siųsti šiuo adresu: SANDARA, 840 West 33 rd Street, Chicago, Ill, 60608

Siunčiu SANDAROS METINĘ PRENUMERATĄ..... 10 dol.

Siunčiu auką SANDAROS SPAUDOS FONDUI..... dol. Iš viso..... dol.

MANO PAVARDĖ.....

ADRESAS:.....

Isteigta 1896

TEVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS KAMPĖLIS

TEVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS ADRESAS:
840 West 63rd Street,
Chicago, Illinois, 60608.

VILIAUS VARIAKOJO LIETUVIŠKAS MEDŽIO DROŽINIŲ MUZIEJUS

Neseniai buvojant Čikagoje turėjau progą aplankyti Viliaus Variakojo, gvv. 6919 So. California Ave., Chicago, Illinois 60629, muziejų. Tasai labai sumanus, kruopštus žmogus naudingai sunaudoja pensininkavimo laiką ir kaip anksčiau, taip ir dabar tebedrožinėja, kuria įvairius dalykus.

Savo gamybos drožinių ir kitokių įdomių jo paties sukurtų idomųjų turi tiek daug, kad jie išdėstyti dideliame plote, netelpa erdviuose patalpose rūsyje, jų daug yra ir jo bute. Dėl ne nuo manęs priklausančių sąlygų viską detališkai negalėjau apžiūrėti, bet kiek mačiau, tenai yra vertingų ir platesnės visuomenės dėmesio reikalingų kūrinių. Beveik visi jie lietuviška tematika. Yra miniatūriniai lietuviškų sodybų, yra lietuviškų paminklų, įvairių kryžių, kryželių, maldyklų, iš vieno medžio gabalą išdrožtų rėžėlių, daug, daug kitko.

Prie tikrai vertingų, dėmesingų kūrinių yra nieko bendro su pagarbūmu neturinčių dalykėlių, kaip dartinės, Sovietų Rusijos okupuotos Lietuvos žemėlapis, kai tuo tarpu viduramžių Lietuvos ar kitokių teisingų Lietuvos žemėlapių nėra. Būtų gražu, jei tokius išdrožintų, nors tai gal per didelis ir per daug kruopštumo reikalaujantis darbas.

Viliaus Variakojo atrinktus, naginagai sukurtus drožinius vertėtų nufotografuoti, pasikvietus tokios srities specialistą. Mėgėjiškos nuotraukos norimos naudoti neatneš.

Būtų naudinga apie V. Variakojo drožinių bei rinkinių muziejų parengti išsamų rašinį, naudojant geras nuotraukas. Savus kūrėjus reikia gerbti, puoselėti, palaikyti. Vilius Variakojis tu-

ri tikrai saugotinų kūrinių. Jais galėtų puošti gerai iliustruota spauda, atranką padarius naudotusi ir svetimtaučių spauda, įskaitant amerikietiškąją.

Sveikinu gerb. p. Vilių Variakojį, tiek daug laiko įdėjusiam jo brangiame medžio drožiniame, linkiu deramo įvertinimo ir pripažinimo.

Alg. Gustaitis

Nado Rastenio atminimui

L I T H U A N I A N A
818 Hollins Street
Baltimore, Md. 21201
* * *
301: 752:6333

Sveikinu Sandaros redakciją švenčių proga. Prisimindama savo neužmirštamą mylimą vyrą, advokatą, poetą laureatą Nadą Rasteni, jo atminimui aukoju Sandarai \$ 20,00 spaudos palaikymui.

Julė M. Rasteniene

12.10.83.

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjunga
Lithuanian World Youth Association

5559 Modena Place Aqoura, CA 91301 USA

KASA Lietuvių Federalinė Kredito Unija

susijungusi su
Lietuvių Fondo Federaliniu Kredito Kooperatyvu

Aktyvai virš 16 milijonų dol.

Moka:

MARQUETTE PARKE:
2422 W. Marquette Rd.
Chicago, IL, 60629
Telef. 737 - 2110

CICERO:
1445 So. 50th Ave.
Cicero, IL, 60650
Telef. 656 - 2201

Kasos valandos:
Pirm. 2:00 - 6:00
Treč. 2:00 - 6:00
Šešt. 10:00 - 12:00

Antr. 3:00 - 6:00
Ketv. 3:00 - 6:00
Šešt. 10:00 - 12:00

9% už taupomąsias sąskaitas
9.43% už 90 dienų indėlius
10% už 6 mėn. indėlius
10.5% už 1 metų indėlius
11% už 3 metų indėlius
Skolina tik savo nariams geresnėmis sąlygomis ir žemesniais nušimčiais negu bankai ar kitos finansinės institucijos. Paskolos nuo 12.5%

Kiekviena sąskaita apdrausta Federalinės valdžios iki \$100,000.00

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIKA-EVANS

Laidojame iš
2424 W. 69th Street

737-8600

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS
Laidotuvių Direktorai

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street
Telef.: GROvehill 6-2345-6

1410 South 50th Avenue. Cicero
Telef.: TOWNhall 3-2108-9

TRYŠ MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

Aikštė Automobiliams Statyti

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ 1984 METŲ

VISIEMS TAUPYTOJAMS IR GEROS VALIOS

LIETUVIAMS

linki

MIDLAND FEDERAL SAVINGS and Loan Association

4040 Archer, Chicago, Illinois 60632, Tel. 254-4470
8929 So. Harlem Ave., Bridgeview, Ill. 60455, Tel. 598-9400
2657 West 69th St., Chicago, Ill. 60629, Tel. 925-7400

"VILNIAUS" RŪMAI TORONTE

Netoli Toronto Lietuvių Namų į vakarus, Bloor-Keel gatvių dešinėje sankryžoje, neseniai buvo užbaigtas naujų plytų, 9 aukštų didžiulis pastatas, daugiabutis su 116 butų. Praeivių dėmesį atkreipia auksinėmis raidėmis užrašas "VILNIUS MANOR", pagražintas Gedimino stulpais.

Tai viskas įvykdyta Lietuvių Pensininkų Klubo valdybos, ypač jos pirmininkų didelių pastangomis. Sunkiausia našta teko pirm. H. Adomoniui, kuris sėkmingai užbaigė buvusio pirm. J. Karpio pradėtą planavimą ir savo neišsėmama energija, pasiaukojimu visuomenės reikalams, be jokio atlyginimo už nesuskaitomas darbo valandas, pastatė lietuviams pensininkams didžiulius rūmus, pirmuosius Kanadoje, kokių neturi nei Amerikos lietuvių kolonijos.

Š. m. lapkričio 13 d. popietę šių rūmų statytojas, klubo pirm. H. Adomonis sukviėtė lietuvių organizacijų atstovus ir spaudos darbuotojus, kurių čia susirinko apie 30, susipažinti su pensininkų daugiabučiu. Jiems buvo parodyti butai, kurie jau beveik visi išnuomoti lietuviams. Tai butai viengungiams ir bevaikėms šeimoms su vienu ir dviem miegamaisiais. Jie įrengti su visais patogumais. Pirmasis aukštas skirtas komercinėms patalpoms, kurios dar neužbaigtos.

PALM BEACH LIETUVIŲ PENSININKŲ KLUBAS

Š. m. lapkričio 26 d. susirinkime pirmininkavo V. Mickus ir sekretoriavo Br. Jucėnienė. Užsiminta Naujųjų 1984 metų sutikimo reikalas. Bet paaiškėjus, kad sutikimui yra sudarytas specialus komitetas, tai šis liko nesvarstytas. Jocas pranešė, kad yra galimybė surengti koncertą Toronto Lietuvių Namų Moterų Dainos vieneto - seksteto, ir parodyti - pademonstruoti skaidres iš 1918 - 1920 metų Nepriklausomybės kovų. Susirinkusieji entuziastingai priėmė ir pavedė valdybai nedelsiant įvykdyti.

Sekė iš Šv. Žemės ir apylinkių skaidrių demonstravimas. Skaidres parūpino B. ir A. Jucėnai. B. Jucėnienė gan išsamiai papasakojo savo išpūdžius iš kelionės. I. Manomaitienė pademonstravo skaidres. Tai buvo įdomiausias išpildymas, susidedantis iš dviejų dalių. Demonstruojant antrą dalį, susirinkusieji buvo vaišiniai kavute, kas sudarė šeimyninę savijautą. (FLRP žinios)

NAUJAS ŽURNALAS

TAUTOS GYVYBĖ

Politinis, literatūrinis, tautinio sąmoninumo žurnalas (nr. 1 - spalio - lapkritis - gruodis, 1983 m.) jau išėjo iš spaudos ir platinamas, priimamos metinės prenumeratos. Metinė prenumerata \$ 12, atsk. nr. \$ 3. Išėis 4 numeriai per metus. Leidžia ir redaguoja Birutė Kemežaitė, TAUTOS GYVYBĖ, c/o B. Kemežaitė, 7124 So. Mozart Ave, Chicago, IL, 60629

DIEVO RANKA ŽMONIŲ REIKALUOSE

DAUGIAU kai per devynioliką šimtų metų žmonės širdingai meldėsi į Dievą kalbėdami Viešpaties malda - "Teatinie Tavo Karalystė; tebūnie Tavo valia kaip danguje, taip ir žemėje." Iki šiam laikui buvo nedaug arba visai nebuvo jokių įrodymų, kad Sutvertojas išklausė šią malda. Atrodė lyg-kad Jis visai nenorėjo atsiliepti į šią malda. Todėl didžiama tu, kurie dar tebesimeldžia, turi visai maža tikėjimo. Jiems tai atrodo tarsi jokios reikšmės neturį žodžiai. Kuomet visos žemės tautos tarpu savęs nesutinka ir rengiasi prie kitos pražūtingiausios pasaulinės kovos, tai tinkamas laikas ištirti Krikščionijos tvirtinimus, palyginant juos su Viešpaties malda. Kuomet pasaulyje įvyksta žudynės ir sielvartai kaip mes galime žinoti, kad dangaus Dievas rūpinasi savo sutvėrimais?

Šiandien mūsų gyvenimui gresia daug visokių pavojų. Bet pažiūrėję į žmogaus praeities istoriją pastebime kad nuo pat jos prasidėjimo kiekviena gentkartė buvo krikščijama ašarose ir kraujyje. Taigi jei mes šiose kentėjimų ir sielvartų dienose teiraujamės apie Dievo apveidą žmonių reikaluose, tai neabejotina, kad ir praeityje gyvenusieji žmonės turėjo panašių klausimų.

Adresas: Joe Gramontas
5421 So. Mozart St.
Chicago, Ill. 60632

Kurie įdomaujatės, prašome parašyti atvirlaiškį, gausite dovanų įvairių knygų - knygelių.

JANĖ IR VLADAS BAJERČIAI ŠVENČIŲ
PROGA SVEIKINA VISUS SANDARIEČIUS
IR VISUS GEROS VALIOS TAUTIEČIUS.

LINKSMŲ KALĖDŲ

švenčių ir laimingų
naujų metų

visiems linki -

Chicago Lietuvių

Žuvautojų Medžiotojų Klubas

BALTIC BAKERY

SOUTH HERMITAGE AVE Chicago, Illinois
Tel. LA 3-1510

2616 WEST 69th STREET Chicago, Illinois
Savininkas JUOZAS ANKUS Tel. 737-6784

PASSBOOK
SAVINGS...
the best way to save regularly!

5 1/2%
SAVINGS
ACCOUNT
Paid and
Compounded
Quarterly

OUR SAVINGS
CERTIFICATES
EARN UP TO

8%

see us for
HOME financing.
AT OUR LOW RATES
WITH REPAYMENT
TO FIT YOUR INCOME

Mutual Federal
Savings and Loan

2212 WEST CERMAK ROAD CHICAGO, ILLINOIS 60608

PETER KALANAUŠKAS, President Phone: Virginia 7-7747

HOURS: Mon. - Tue. 9-4, Fri. 9-4, Thur. 9-8, Sat. 9-1

SERVING CHICAGO AND SUBURBS SINCE 1905